

דף לשבת לפרשת בהר-בחוקות

בשעה טובה הגענו לגליון הרביעי של עלון שבת נט, והנה אנו בפרשת בהר-בחוקות. פרשת בהר עוסקת בעקר בענין השמטה והיובל. ספירת השנים על פי היהדות היא במעגלים של שבע, כאשר כל שבע שנים יש שנת שמטה, ואחרי שבע שמשות יש שנה מיוחדת, היא שנת היובל, בה חוזרות כל הקרקעות לבעליהן המקוריים, וגם אנשים שאבדו את כל רכושם ואפלו את חרותם משתחררים וחוזרים לבתיהם. ופרשת בחוקות מלמדת אותנו, שאם נקיים את התורה והמצוות, נזכה לשלום, לברכה, ולהצלחה, לכלל ולפרט.

בימינו, נוהגת שמטה מדברי חכמים, אך היובל יחדש רק בבוא הגאולה השלמה. יהי רצון שגלמד להתנהג בדרך שטובה בעיני ה', ונזכה לראות בביאת משיח צדקנו ובבנין בית מקדשנו, ואז נזכה לשוב איש לנחלת אבותיו, ולחיות על פי חקי התורה ועל פי כללי הכלכלה האלוקית, שלפיה, גם אם קורה חלילה ואדם נופל ממעמדו, יורד מנקסיו, ואפלו מאבד את חרותו, הרי הירידה זמנית היא, ובשנת היובל שוב ישוב אל אדמתו ואל מעמדו, כבראשונה. *מאת יוסף*

מתוך אסיפה לתורה:

"וידבר ד' אל משה בהר סיני לאמר" מה ענין שמטיה אצל הר סיני (רש"י)

מובנה של מצות שמטיה הוא להשריש בתוך הלבבות את ההכרה שהעולם השפל נתון תדיר תחת השגחתו של השם יתברך וממנו באה השפעתה – להוציא מלבם של מינים הטוענים כי אין זה לפי כבודו של מלך עליון, המושל בשמי שמים, שיתעסק בעולם החומרי השפל – אלא "במקום גדולתו שם ענותנותו", וכן "רם ד' ושפל יראה". על אף רוממותו וגדולתו, הנהו משגיח על הנמוכים והשפלים ביותר.

ההוכחה הברורה ביותר לכך היא, שבחר לו השם יתברך את ההר הפעוט והנמוך סיני, לגלות עליו את שכנינו ולתת שם את תורתו. בזה הוכיח לנו בעליל, כי למרות גדולתו ורוממותו הריהו מחבב שפלות רוח.

אם כן יוצא, שהשראת השכינה על הר סיני הינה הראיה הברורה ביותר למצות שמטיה, שבאה להורות לנו כי רבונו של עולם הוא המשפיע והמשגיח על העולם השפל... (קומץ המנחה למהר"ל חריף)

אדם עלול לחשוש, שמא יבוא לידי הפסד בעטיה של שמטיה, מאחר שלא יזרע ולא יקצור את שדהו שנה שלמה, לפיכך אמרה תורה: "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, לך ולעבדך ולשכירך... ולבהמתך ולחיה אשר בארצך" – אף על פי שלא תעבוד את שדך, בכל זאת יהיה לאכלה במידה מספקת, לך ולביתך ואפילו לבהמה ולחיה. יתר על כן, שנת השמטיה תשפיע ברכה על כל ששת השנים הבאות: "וצויתי את ברכתי לכם".

לפיכך נקראת שמטיה "שבת" ורש"י גם אומר שם: "שבת לד' – לשם ד' כמו שנאמר בשבת בראשית" (פסוק ב') – כי כשם ששבת קודש משפיעה ברכה על כל ימות השבוע – כך גם שמטיה. אף עם אין עושים בה מאומה, הריהי משפיעה שפע של ברכה לעצמה וגם לשש השנים הבאות.

הוא הדבר היה גם בהר סיני. כל ההרים הגבוהים והרמים אצו והשתדלו שתינתן התורה עליהם – "למה תרצדון הרים גבנונים" – ואילו הר סיני, מפאת שפלותו, פרש לצדדים ולא עשה דבר. לפיכך זכה יותר מכולם, שעליו תרד השפעת הקדושה לעולם.

אם כן שפיר יש ענין שמטיה אצל הר סיני. גם הר סיני וגם שנת השמטיה, אינם עושים דבר ואף על פי כן משפיעים קדושה וברכה לאחרים... (אמרי שפר)

תפילת אפרטה

במקום מרוחק

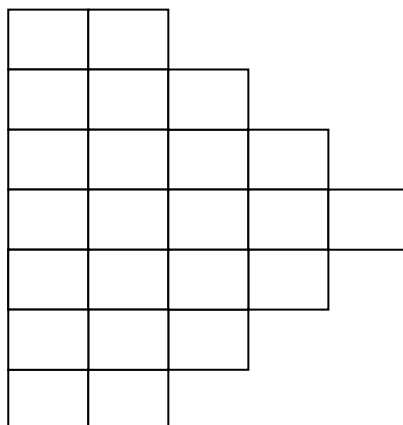
סוג של בד

מסיע סירה

השנה השביעית

רהיט שמיועד לשינה

מים בארמית

פנינת האקשה תקיעת שופר בכותל המערבי

השופר - מתי?

- *במתן תורה
- *ביום הכיפורים של שנת היובל
- *בזמן המלכת מלך
- *כשהיו יוצאים למלחמה
- *בראש השנה
- *ביום הכיפורים בסוף נעילה
- *כל בוקר בימי חודש אלול
- *בבוא הגאולה

פנינת האלכה

מתוך משנה תורה, סדר זרעים, הלכות שמטיה ויובל פרק י'.

א מצוות עשה לספור שנים שבע שבע, ולקדש שנת החמישים--שנאמר "וספרת לך, שבע שבתות שנים... וקידשתם, את שנת החמישים" (ויקרא כה, ח-י); ושתי מצוות אלו, מסורין לבית דין הגדול בלבד. [ב] ומאימתי התחילו למנות: מאחר ארבע עשרה שנה משנכנסו לארץ-שנאמר "שש שנים תזרע שדך, ושש שנים תזמור כרמך" (ויקרא כה, ג), עד שיהיה כל אחד אחד מכיר ארצו; ושבע שנים עשו בכיבוש הארץ, ושבע שנים בחילוק.

ט [ז] שנת יובל אינה עולה ממנין שני השבוע--אלא שנת תשע וארבעים שמטיה, ושנת חמישים יובל; ושנת אחת וחמישים, תחילת שש שנים של שבוע. וכן בכל יובל ויובל.

י [ח] משגלה שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה, בטלו היובלות--שנאמר "וקראתם דרוך בארץ, לכל יושביה" (ויקרא כה, י), בזמן שכל יושביה עליה: והוא שלא יהיו מעורבין שבט בשבט, אלא כולן יושבים כתקן.

יא בזמן שהיובל נוהג בארץ, נוהג בחוצה לארץ: שנאמר "יובל היא" (ויקרא כה, י); ויקרא כה, יא; ויקרא כה, יב--בכל מקום, בין בפני הבית בין שלא בפני הבית. [ט] ובזמן שהיובל נוהג, נוהג דין עבד עברי, ודין בתי ערי חומה, ודין שדה חרמים, ודין שדה אחוזה, ומקבלין גר תושב; ונוהגת שביעית בארץ, והשמטת כספים בכל מקום--מן התורה.

יב ובזמן שאין היובל נוהג, אין נוהג עבד עברי, ולא בתי ערי חומה, ולא שדה אחוזה, ולא שדה חרמים, ואין מקבלין גר תושב; ונוהגת שביעית בארץ מדבריהם, וכן השמטת כספים בכל מקום מדבריהם כמו שביארנו.

יג [י] מצות עשה לתקוע בשופר בעשירי לתשרי, בשנת היובל. ומצוה זו מסורה לבית דין, תחילה; וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע, שנאמר "תעבירו שופר...". (ויקרא כה, ט). ותוקעין בשופר תשע, כדרך שתוקעין בראש השנה; ומעבירין שופר בכל גבול ישראל.

טז [טו] דין היובל בשביתת הארץ ודין השמטיה, אחד הוא לכל דבר: כל שאסור בשביעית מעבודת הארץ, אסור בשנת יובל; וכל שמתיר בשביעית, מותר ביובל; ומלאכות שלוקין עליהן בשביעית, לוקין עליהן ביובל; ודין פירות שנת יובל באכילה ומכירה וביעור, כדין פירות שביעית לכל דבר.

יז [טז] יתרה שביעית על היובל--השביעית משמטת כספים, ואין היובל משמיט כספים. ויותר יובל על השביעית--שהיובל מוציא עבדים, ומשמיט קרקע. וזה הוא דין מכירת שדות האמור בתורה; והיא מצות עשה, שנאמר "גאולה, תיתנו לארץ" (ויקרא כה, כד). יובל משמיט קרקע, בתחילתו; ושביעית אין משמטת כספים אלא בסופה, כמו שביארנו.

סיוור אפרטה: הסדרה של צביקה

אדם חזק הוא צביקה. עז רוח, קר הגיון ונחוש החלטה. מראשי המדברים היה - במושב ובכל מקום. העוצמה הנפשית המבורכת הלזו, היא שעמדה לו בבואו לקבל על עצמו את מצוותה שמיטה, למרות הקשיים הרבים הכרוכים בשמירתה.

הכל החל בקריאת התורה, כאשר המילים "ובשנה השביעית תשמטנה" הרעידו מיתר בנשמתו; "הנה, מצוה המיוחדת לי, איש השדה". המשיך להאזין ביתר שימת לב, מופתע מן הברכה המובטחת: "וצוית את ברכתי...". "שנה הבאה שנת 'שמיטה' היא, לפני הזדמנות פז, לראות במו עיני את ברכת התורה כשהיא מתממשת במוחש". וכשצבי מחליט - לא ניתן להניאו מכוונתו.

חלף החורף, גם הקיץ המשועמם עבר, הגיע אלול של שלהי תשמ"מ. 'קיץ משועמם' על שום מה? על שום החום המעיך על יישובי בקעת הירדן, בעטיו נחשבים הם לשכבת האיזורים החמים ביותר בארץ. בבקעה, לא ניתן לעבוד כלל בחדשי הקיץ, בעוד השמש בתוקפה. הילכך, בהגיע אלול ותש מעט כח השמש, שקועים היו כולם בעבודה קדחתנית; ניכשו סיקלו וזיבלו, חרשו זרעו והשקו, הכינו את שדותיהם לקראת עונת הגשמים. הפשילו שרוולים לבצע בפרק זמן של חודש - את העבודה המתבצעת בכל שדות הארץ בשאר חדשי הקיץ. אך צביקה מידענו עודנו יושב בחיבוק ידים: השמיטה טרם יצאה. גם תשרי בפתח, אולם צבי ממתין עד לאחר החגים. "גיבור כח", קראה התורה לו ולשכמותו. ולא בכדי... ורק בהגיע חודש חשון יצא סוף סוף למטעיו, הפשיל שרווליו, חיבק את כלי עבודתו והתנפל עלה אדמה החרבה המתגעגעת לו ולטיפולו.

עתה נכונה לו אכזבה מרה. מחוסר ידע מוקדם, לא השכיל צביקה להתארגן בשנה השביעית לקראת זו השמינית. כעת, בעמדו במשרדי הסוכנות והפקיד שממולו גיחך עליו בקול, לא ידע צביקה את נפשו. "עכשיו אתה בא?" שאל הפקיד "עכשיו כבר לא נשאר לך מאומה, נגמרה העונה..."

פנה למחסני הזרעים, בדק וחזר עם תשובה משמימה: "חבל. חוץ מכמות זרעי סלרי - אין כלום". צביקה לא נע ממקומו, גם הוא, כמו הפקיד, ידע שזריעתה סלרי לא תצמיח לו כל תועלת. הסלרי משמע רק לתיבול תבשילים, הכמות המועטת המתבקשת בשוק - זרעה כבר על ידי חקלאים אחרים.

היצר החקלאי - יצר הוא. ה'מינוס' הגדול בבנק - מינוס הוא. החובות מעיקים, והאיום בשנת הבטלה נוספת נפנף מולו. על אתר החליט כי די לו בשנת שביטה אחת; בדיעבד יצא מאכן עם זרעי הסלרי. כל פרוטה חשובה, גם בעד מחיר שכזה. ובמושב? לעג ושנינה, צחוק וקלס. בכל עת מצא היו נתונים צביקה ומעשיו בפיות החברים, שדנו בו בהרחבה. למראה "שגעון הסלרי" כבר חרבו כל שפתי לעג. נדו לו בראשו ברחמנות, לא אמרו לו מאומה.

מחוסר ברירה, זרע צביקה בכל שדותיו את זרעי הסלרי. בחנוכה של אותה שנה כבר התנשא הסלרי שבשדותיו לגובה של 1.20 מ', מקרה שאינו מצוי כלל. ירקות נאים ומשובחים, שאיכותם מעוררת התפעלות; כל ראש שוקל למעלה משני ק"ג, תחת משקל סלרי רגיל העומד על 600-700 ג'. הכמות שצמחה בשדותיו - עברה כל דמיון; כמות שיכולה הייתה לספק את תצרוכת כל אזרחי המדינה למשך השנה כולה. "מר סלרי", כך הפך והיה כינויו בפי כל. המעשה עשה לו כנפים ונודע בשאר היישובים הסמוכים, אלא שצביקה גופו התהלך מבובל: "היכן אחסן את היבול המבורך, מה אעשה עמה?". שקל וטר: לא יקטוף את הכמויות - יתייבשו הצמחים. יקטוף? איך ישלם דמי אחסון על הכמות העצומה? ושוב, הייתה זו האמונה התמימה בבורא, בתורה ובברכתה, האמונה החזקה מול הכל. ישב וציפה לישועה. התפלל כי יארע הבלתי אפשרי וימצאו קונים לסחורה שברשותו; כבר גמר בלבו למכור להם בזול, במחירים אפסיים, העיקר - יקנו.

הטלפון בביתו צלצל, על הקו - חבירו, פקיד הסוכנות. "בזמנו" אמר, "לקחת מעמנו כמות נכבדה של זרעי סלרי. זוכר?"

"זוכר, בוודאי זוכר". צביקה התאפק מלצחוק לתוך הפומית. הוא סלרי, שמו סלרי וכל אשר לו סלרי, והוא שואל 'זוכר'...

"עשית איתם משהו?" המשיך הפקיד ושאל.

"יותר ממהו", גיחך, "שדות שלימות זרעתי, הן מכוסות סלרי..."

"ככה?" ההפתעה ניכרה דרך הטלפון: "דע לך שהסחורה שלך שווה הרבה. יש לי עבורך קונים רציניים, תוכל למכור כמויות? באירופה שוררת בתקופה זו קור עז. קרה שהקפיאה את היבשת כולה. בקור שכזה, מבקשים אנשים להשיב את הנפש בבלחת מרק מהבילה. עבור מרק טוב זקוקים לסלרי, וסלרי, למרבה האבסורד, לא גדל שם השנה, כפי ששאר הצמחים נפגעו ממכת הקור..."

התמקחו על המחיר, צביקה מודע לערכה של הסחורה הנמצאת במחסניו - נקב במחיר גבוה ותשובת האירופאים הגיעה: הן. לא ויתרו על הכמות הגדולה והאיכותית כמותה לא יכלו למצא באף מקום אחר.

את הכסף קיבל צבי באותו ערב, בדולרים מזומנים. והקיבוץ כולו היה שותף לחגיגה. כל החברים נרתמו לקטיפת הסלרי משדותיו של צביקה, משימה שהייתה מבצע של ממש. הסחורה הועמסה על משאיות שעשו את דרכם, בשיירות, לעבר לוד, ומשם במטוסי תובלה היישר לאירופה. שדות הסלרי נותרו שוממים. לא נותר בהם גבעול סלרי אחד.

וולוו שחורה הדורה חצתה את משעולי המושב, צביקה נהג בה. התקופה הבאה רוממה אותו מנלעג לנערץ. "זוהי מתנת השמיטה" ידע כל ילד להצביע על הרכב החדש: "ה' אמר לשמור שמיטה, צביקה שמר, וזו היא המתנה שקיבל על כך". המעשה הכה גלים, היה לשיחה זמן רב לאחר מכן בסביבה כולה. בשמיטה הבאה, שנת תשמ"ז, כבר גובשה בבקעת הירדן קבוצת חברים גדולה לשמירת שמיטה כהידורה.

"כי כה אמר ה' : 'מרוק טלגר אסר 1968 ח'9' ו'פיה 9' א1968".

הרבה אנפרט יצחק הכהן קוק: שבת פארץ (מתוך הפרקמה)

סגולת האומה, הטוב האלוקי הטבוע בקרבה, החיים הישרים והטובים המתאימים אל הצדק והיושר, השקט והשלווה, החן והאומץ הממולאים בהסתכלות אלוקית מקפת, כפי מה שהיא נמצאת בנשמת האומה - אין חיי החול יכולים להוציאה מן הכוח אל הפועל. חיים אלה במהומתם המעשית מסתירים את ההוד הרוחני ... דחיפת הגידול וההשתלמות של החיים צריכה שתצא אל הפועל על ידי נתינת קווח של הפסקה והתנערות ממהומת החיים הרגילה.

היחיד מתנער מחיי החול לפרקים קרובים - בכל שבת ... את אותה הפעולה שהשבת פועלת על כל יחיד, פועלת היא השמיטה על האומה בכללה. צורך מיוחד הוא לאומה זו (שהיצירה האלוקית נטועה בקרבה באופן בולט), כי מזמן לזמן יתגלה בתוכה המאור האלוקי שלה (= השבת) בכל מלוא זוהרו, אשר לא ישיביתוהו חיי החברה של חול עם העמל והדאגה, הזעף והתחרות אשר להם, למען תוכל להתגלות בקרבה טהרת נשמתה בכללותה כמו שהיא.

אתגר אפרטה

- מדוע קרויה שנת היובל בשם זה?
- כל כמה שנים יש יובל?
- ציינו חמישה דברים שקורים בשנת היובל.
- בתקופה של מאה שנים: כמה שמיטות תהיינה? כמה יובלות תהיינה? וכמה שנים "רגילות"?

סיוור הפרמטריס: פרק ג'

תקציר הפרק הקודם: משפחה ובה אבא, אמא ושלושה ילדים הגיעו לאי טסמניה בשליחות הסוכנות היהודית. אבי המשפחה קיבל מהקהילה המקומית את ספר ה"קצור שלחן ערוך", ומצא את הילדים קוראים בו.

"אבא", קפץ הבן הקטן בשמחה לעבר אביו. - "זה נכון שאנו יהודים?", שאל.

"ודאי", השיב האב.

"אם כן", המשיך הילד להקשות, "מדוע אין אנו שומרים תורה ומצוות?"

"אנחנו לא דתיים", השיב האב קצרות.

"נכון", אשרו האחים האחרים את דברי האב.

"אנו לא יודעים איך עושים את זה", פלטה האם.

הילד הבכור התפלא על דברי אמו: "מה הבעיה? הכל כתוב פה בספר".

"טוב", אמרה האם בלי שהתכוונה לכך ברצינות. "בהתדמנת נלמד מהספר ונראה מה לעשות".

האם אמרה את הדברים כדי להפטר באותה השעה מהשאלות הטרודניות של הילדים, אך הם לקחו ברצינות את דבריה. עוד באותו היום לאחר ארוחת הערב, הזכירו הבנים להורים את הבטחתם.